

Az Országos Erdészeti Egyesület Székháza

1867 első felében a Pozsonyból Pestre helyezett Egyesület bútoraival, felszerelésével, Könyvtárával különböző bérleményekben került elhelyezésre. A mindinkább emelkedő lakbértárak és a folyamatos költöztetés költségeinek terhéből csak úgy menekülhetett meg az Egyesület, ha egy állandó helyiséget biztosít.

Ezek a gondolatok foglalkoztatták 1869-ben Egyesületünk vezetését, amikor is Keglevich Béla elnök – egy házvétel lehetőségével számolva – megfelelő forrás biztosítása érdekében levélben kérte fel az alapító tagokat áldozatvállalásra, alapító tagságuk felajánlott emelése útján. Az alapító tagok felajánlásából mintegy 17 000.- korona jött össze. Bedő Albert titkár felkérte Krause Lajos építész szakértőt közreműködésre. Előbb egy Magyar utcai ház kínálatát tekintették meg, azonban ez kicsinek bizonyult. További lehetőség adódott a Bécsi kapu térségében, amely ház megvételétől azért állt el az Egyesület, mert annak felújítási és belső szerkezeti átépítése nagyon sokba került volna. Időközben a politikai és gazdasági helyzet miatt az Egyesület a házvétel tervét elnapolta.

Az 1883. december 29-i Budapesten tartott közgyűlésen, Ghicz Emil földbirtokos, alapító tag megismerve az Egyesület anyagi helyzetét, indokoltan tartotta a házvétel ügyét újraéleszteni azzal, hogy a megveendő ház erdészeti múzeum kialakítására is legyen alkalmas. A közgyűlés az indítványt elfogadta és megbízta az igazgató választmányt a házvétellel kapcsolatos teendők elvégzésére. Az 1884. március 10-i igazgató választmányi ülés Tisza Lajos elnököt és Bedő Albert alelnököt kéri fel a múzeum felállításával is kapcsolatos házszerzéshez szükséges intézkedések megtételére. Az 1884. május 23-án tartott választmányi ülésen Tisza Lajos és Bedő Albert bejelentik, hogy az eddigi vizsgálódásuk eredményeképpen az Egyesület számára az lenne a legcélszerűbb, ha alkalmas helyen egy nagyobb és díszesebb új épületet emeltetne, amely nemcsak az egyesületi helyiségeket foglalhatná magában, hanem részben, mint bérház, jövedelmet is hozna. Errevaló figyelemmel néztek méltó helyen telek után és mivel sikerült az új, akkor épülő Országház közelében, az

Alkotmány és Honvéd utca sarkán találni egy alkalmas telket, annak mérsékelt bérrel lehető fizetési feltételek mellett átengedéséért folyamodtak a tulajdonos Fővárosi Tanácshoz. A Tanács a kérelmet elvileg elfogadta azzal, hogy a javaslatot a Fővárosi Közgyűlés elé terjeszti. A végleges átengedésig azonban várni kellett, mert az Alkotmány utcára is kiterjedt az új Országház építésével kapcsolatos szabályozás, az utca vonalának megállapítása.

Az 1884. szeptember 15-én, Pécsen tartott közgyűlés az előterjesztők javaslatát a telekvásárlásra és az azon létesítendő épület tervezetére jóváhagyta. 1884. október 23-án, a Fővárosi Tanács a telek eladási árának megállapításával kapcsolatban arról értesíti az Egyesületet, hogy a környék és az Alkotmány utca a szabályozása megtörtént, így megszűnt annak akadályja, hogy az Egyesület az 1030 helyrajzi számú, 274 négyszögölnyi telket megvehesse.

1884. december 3-án megérkezik Budapest Főváros Tanácsa közgyűlési határozata a telekvételi kérvényre, amely szerint a telket átengedi oly feltétellel, hogy a teleknek utcai homlokzatát a birtokbavétel napjától számított három év alatt, az egyesület céljainak megfelelő és a környék díszére való háromemeletes házzal beépíteni köteles, nem zárva ki lakások bérleményét sem, ha az épület egyesületi célokat szolgál.

Az 1884. december 20-i választmányi ülésen Tisza Lajos tudatja a Fővárosi Tanács döntését és bejelenti, hogy elérkezett az idő az építés megkezdéséhez szükséges előintézkedések megtételére.

A választmány határozatot hozott :

1. Bedő Albert egyesületi titkár keresse megfelelő műépítést,
 2. az Alapszabályok módosítására, az alapítványok kamatainak építési céllal való felhasználását illetően,
 3. az alapító tagok tagdíjmelési ajánlására,
 4. erdőtulajdonosok, fakereskedők, levélbeni felkérésére: építési célra fa- és más anyagok felajánlására, vagy pénzbeli adományozásra,
 5. e kérdéskörrel kapcsolatban az Állami Erdőfelügyelőségek segítségét kérje az elnök azzal, hogy a területükhöz tartozó, az Egyesület közhasznú célját elismerő és támogató, valamint erdőszóbarát tulajdonosokat, kereskedőket név szerint javasolva, az így elkészített adatokat közöljék az Egyesülettel,
 6. a bútorok rendelésére, megfelelő könyvtárszekrények készítésére, szakipari szerződések elkészítésére.
- A titkár Czigler Győző személyében megtalálja azt a műépítést, akit javasol felkérni a tervezési és az építési munkálatok elvégzésére. 1885. március 20-án az elnök levélben kéri fel Czigler Győző neves műépítést a székház tervezésére és kivitelezésére, aki a megbízást

1885. április 10-én elfogadja. 1885. május 3-án megalakul az Építési Bizottság Tisza Lajos elnökletével, tagjai Bedő Albert és Lutzenbacher Pál, a bizottság jegyzője Horváth Sándor egyesületi titkár. Az Építési Bizottság kiírja a pályázatokat szakipari munkákra. Az Egyesület elnöke az erdőfelügyelőségek segítségét kérve, levélben felkéri azokat az erdőtulajdonosokat, fakereskedőket, akik közhasznú tevékenységét elismerve, megértik az Egyesület munkáját, hogy adományaik felajánlásával járuljanak hozzá az építés költségeihez. E támogatáshoz társult az az áldozatkészség is, amelyet az erdészek barátai nyújtottak. Meg kell említeni a máramarosszigeti Groedl testvérek nagylelkűségét, akik a ház teljes fedélszerkezetét - a toronnyal együtt - méretre szabotlan, ingyen elkészítik és leszállítják; vagy például a Thonet testvéreket, akik a közgyűlési terem részére megrendelt 100 db. széket fél áron számlázták; Lutzenbacher Pál 1.000.- forinttal, Vuk Mihály fakereskedő 500.- forinttal támogatta az építkezést.

1885. július 2-án a Főváros Közmunkák Tanácsa határozatban közli: miután az Alkotmány utca rendezése és a járda magassága megállapítást nyert, az építési engedélyt megadja. 1885. július közepén a föld- és kőműves munkák megkezdődtek, az Építési Bizottság jelzi, hogy a falazási munkák októberre eléri a második emeletet. 1885. augusztus 1-én a telek vételárát, 13 846 forint 13 krajcárt az Egyesület a Fővárosi Házpénztári Hivatalnál befizeti. Október 20-án a Groedl testvérek útnak indítják a méretre szabott fedélszék és torony anyagát. Október 23-án a választmányi ülésen az Építésvezetőség bejelenti, hogy a székház építése annyira előrehaladott, hogy a koszorúzási ünnepély megtörténhet, kéri az ilyenkor szokásos jutalmak javasolt kiutalását.

1886. augusztus 1-re, az elkészült házba megkezdődött a korábban megrendelt nemesen egyszerű bútorok, valamint a gyűjtemények beköltöztetése. Nevezetesen: a fák- és cserjék, a szén, a fa, a mag, a rügy, a rovar és a falemez gyűjtemények; a gróf Forgách Károly által adományozott Európa hírű, páratlan 1756 db-os agancsgyűjtemény, amelynek felrakása a székház folyosóján és helyiségeiben Czigler Győző terve alapján történt; továbbá a könyvtárszekrények és a könyvtár elhelyezése, valamint az erdészeti szerszám- és eszköz 6 táblás gyűjteménye. Nagylelkűségről tett tanúságot az épülettel szem-

ben lévő Kereskedelmi Főiskola igazgatósága is azzal, hogy az időközben elkészült berendezési tárgyak és gyűjtemények tárolásához bérmentesen adta át szuterén helyiségeit a ház építésének befejezéséig.

1886. augusztus 12-én az Egyesület birtokba vette a házat, budapesti háziúr lett. Megkezdte 19 lakás bérleményének kiadását, elkészítette a házirendet, készült a december 12-i ünnepi közgyűlésre, házavatásra; és előkészítette az 1887-es körmöcbányai Közgyűlést.

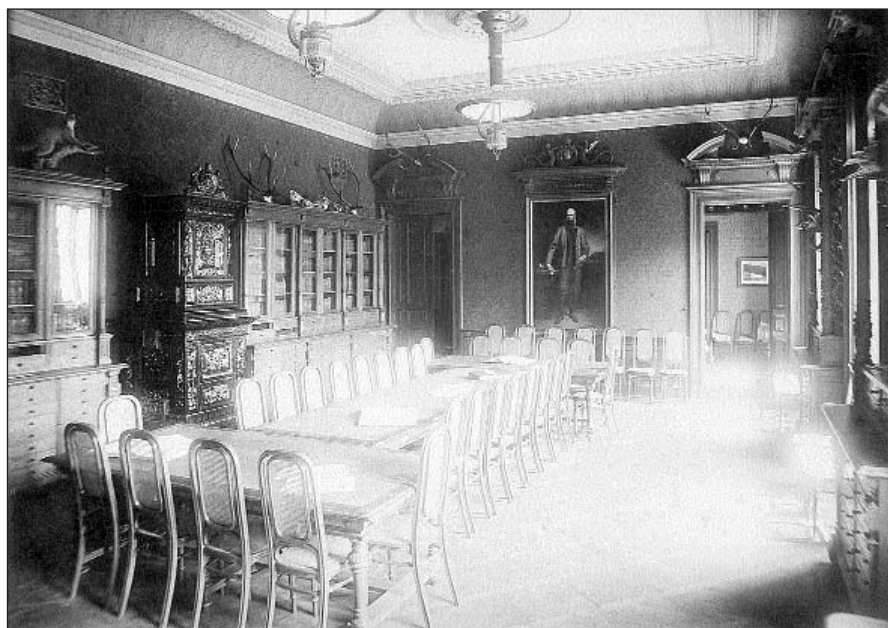
1886. december 12-én megtörtént – ünnepélyes közgyűlés keretében – a házavatás. Az Egyesület 20 éves jubileumát ünnepelte. Közgyűlési indítvány volt Ferenc József és Tisza Lajos testmértű portréjának megfestése, a közgyűlési terem számára. Tisza Lajos és Bedő Albert küldöttségileg kereste fel I. Ferenc József császárt és királyt annak engedélyezésére, hogy portréját a gödöllői vadászaton viselt ruhájában örökíthesse meg, egyben meghívták Székház-látogatásra. Bedő Albert felkereste Benczur Gyula neves festőművészt a két festmény elkészítése ügyében. Benczur Gyula nagy elfoglaltságára hivatkozással a kért határidőre nem tudta vállalni a festmények elkészítését. Javasolta önmaga helyett tanítványát, egyben adjunktusát Stetka Gyula festőművészt a portrék elkészítésére. Stetka Gyula Ferenc József portréját 1000.- forint festői tiszteletdíjért 1887. október 6-án, Tisza Lajos portréját 800.- forint tiszteletdíj fejében 1888. június 22-én adta.

Felavatásra került tehát székházunk, az a háromemeletes, sajátzerű stílusban épült palota, amely egyúttal a főváros díszé is lett.

Az épületben a földszinten és az első emeleten lakásokat alakítottak ki, a második emeleten voltak az irodahelyiségek, a közgyűlési terem, a tanácsterem, a titkár, az alelnökök, az adminisztráció, a könyvtár és olvasó, valamint az Erdészeti Lapok szerkesztőségének helyiségei. A harmadik emeleten vendégszobákat alakítottak ki. A lakásokból három szolgálati lakás volt; a földszinten a gondnoki, az első emeleten a titkári, a második emeleten az altiszti lakás. A 19 lakásban 1942-ben 61 lakó volt. Az épületben összesen 151 helyiséget alakítottak ki.

E ház volt a magyar erdőgazdaság szellemi irányítója, fellegrára. Az itt megfogalmazott emlékiratok, memorandumok, kormányzati előterjesztések soha nem voltak öncélúak: az Egyesület bölcs vezetése folytán szorosan bekeleldtek a magyar gazdaság vérkeringésébe. Tanúja volt kudarcoknak, nehézségeknek, eredményeknek. Az erdészet tekintélyt szerzett és tényezővé vált. Ezt igazolja két nagy vezéralakjának Bedő Albertnek és Kaán Károlynak államtitkári kinevezése, a döntéshozó kormányzati munkába való bevonása is.

Ez a ház volt kohója az erdők és a természet védelméről szóló 1935. évi IV. törvény előkészítésének, a végrehajtás munkájában való részvételnek. Itt tett váratlanul látogatást 1888. február 12-én Rudolf trónörökös és február 28-án váltotta be meglátogatási ígétet I. Ferenc József, aki szobáról-szobára járva gyönyörködött az agancsokban, a gyűjteményekben és hallgatta meg a vendéglátók tájékoztatását az egyesületi munkáról. E házban élt és halt meg az erdészek legnagyobbika, Bedő Albert, akit 1918. október 23-án lépcsőházi ra-

vataláról szállítottak, a háromszéki Kálnokra; gyászolta az I. és II. világháborúban hősi halált halt tagjait, - sokszor lengett a fekete zászló az épület homlokzatán. 1944-ben Budapest bombázásakor találat érte székházunk padlásterét, de 1948 márciusában már örömmel gyűlt össze a tagság a Zászlóbontó Ülésre – a tisztújító közgyűlésre – a az egyesületi élet újjászervezésére, elindítására. Az 1948. december 9-i közgyűlésen Sébor János professzor, Egyesületünk akkori elnöke bevezetőjében mondja: „Fájdalmasan érintene bennünket, ha ősi székházunkból ki kellene költözni, hogy egy fontos állami intézménynek adjunk helyet benne. Meggyőződésem, hogy van a megoldásnak olyan módja is, amely nem kívánja áldozatul a magyar erdőgazdaság 60 éves fellegrát; eltávolításunk belőle nemcsak egy köztisztületben álló, szeretettel ápoltszimbólumtól fosztaná meg tagtársainkat, hanem anyagi romlásunkhoz is vezetne a házbér-jövedelem elvesztése folytán.” Az elnöki látnokság hihetetlennek tűnt akkor. És lám 1949 januárjában az Országos Tervhivatal lefoglalta az épület III. emeletét. Februárban Madas András, Magyar János és Gárdos Emil, METESZ főtitkár küldöttségileg keresték fel Vas Zoltánt, a Tervhivatal elnökét, kérve a működéshez szükséges helyiségek meghagyását. Nem volt teljesíthető. Jabláczy Sándor az FM Erdészeti Főosztályának akkori vezetője, egyesületünk titkára erélyes tiltakozás mellett Emlékirat átadásával kérte Szabó István miniszter támogatását. Eredménytelenül. Levélben kerestük meg Rónai kereskedelmi minisztert, hogy a Honvéd utcai front földszintjén 4 helyiséget adjon át az Egyesület működése érdekében, miután a Kereskedelmi Minisztérium teljes egészében igénybe vette az épületet. Nem járult hozzá. Az Egyesület természetesen megfellebbezte az épület kiutalását az V. ker. Tanácsnál. 1949. március 11-én mégis el kellett hagyni a székházat. 1949. október 3-án már a Bajcsy Zsilinszky út 72. szám alatti helyiségben megtartott igazgató választmányi ülésen jelentette be Bezzegh László elnökségi tag hivatalosan, a szolgálati útja miatt távollévő titkár helyett, székházunk teljes elvételét. Tiltakozásainkra és a fellebbezésre 1953. február 5-én kaptuk meg az V. ker. Tanács Végrehajtó Bizottságnak értesítését: „A Budapest V. kerület Alkotmány utca 6. szám alatt fekvő házingatlant állami tulajdonba vettük.” Ez volt a válasz.

Az állami tulajdonba vétel szerintünk jogtalan volt, ugyanis a Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1952. évi 4. számú törvényerejű rendelete 4. §-a szerint: Az állami tulajdonba vétel alól mentesülnek azok a házingatlanok, amelyek a dolgozók társadalmi szervezeteinek és szövetkezeteinek tulajdonában vannak.

Ma nem vagyunk gazdái a háznak, mégis hálával kell megemlékeznünk azokról, akik létrehozásán fáradoztak; akik adakoztak; gyűjtöttek és az építkezést vezették. És hálával a magyar tisztos ipar szakipari képviselőire; a mesterekre; a segédekre, az inasokra, a munkásokra, azokra akiknek keze nyomán felépült a gyönyörű palota.

Egy ház külleme belső tartalmat, életminőséget takar. Az itt hagyott hazafisággal telített akarat erősítse most az e házban dolgozókat, azokat, akik ma a magyar gazdaság előmozdításán fáradoznak. Nekünk pedig ez a ház nem hideg kő és téglátömege. Ezt a házat 1884. szeptember 15-én a Pécsi Közgyűlés létesítette, több száz magyar erdész és erdészbarát szíve melege hordta össze. Kötelességünk megőrizni ezt a meleget, reménykedve az igazság győzelmében, a majdani visszatérésben.

Riedl Gyula

könyvtárvezető

(lejegyezte: dr. Sárvári János)

Természetszerű erdők?

Érthetetlen számomra a kialakult vita a természetszerű erdők létjogosultsága, az őshonos fajok, növénytársulások elsőbbségének kérdésében.

A tudomány mára teljesen világossá tette, a „természetes” mint olyan felsőbbrendűségét, bebizonyította, hogy bármilyen emberi beavatkozás, a természetestől való valamilyen cél érdekében való eltérés, hosszú távon több kárt okoz, mint hasznot. Mára már tudjuk, hogy csak a természetes folyamatokba való be nem avatkozás, mindennapi életünkben, a természetes anyagok; energia, táplálkozás, gyógyszerek stb. alkalmazása szolgálhatja bolygónk és rajta az ember hosszú távú meglétét!

Természetes, hogy az ember mindig újítani, jobbítani akart, és akar ma is. Tette azt úgy, hogy nem lehetett tudatában a következményeknek, kora tudományos szintjén fel sem mérhette, milyen hatásai lesznek feltalálásának. (Lásd radioaktivitás, vegyszerek, műanyagok, az olaj felhasználása.)

Bizonyára ilyen jobbító szándék vezetett szakmai elődeinket is, akik valamilyen ökológiai probléma, futóhomok, kopárok erdősítése céljából, vagy csak más földrészben megtapasztalt szép alakú, vagy más szempontból jónak ítélt fajait telepítettek haza, nemes célok érdekében.

A trianoni határok után is fellendült a fenyvesek telepítése, az elveszett Kárpátok utáni nosztalgiából. Később a szovjet fenyő fűrészáru kiesése is fenyő telepítésre ösztönzött.

Sok faj meg is állta a helyét, ma is lehet dicsérgetni, lám-lám, milyen jó ötlet volt. A kopárok beerdősültek, a homok nem fut tovább!, gyorsan növe-

gazdaságilag jól hasznosuló fajok kerültek be.

Csak akkor még nem tudtuk, amit ma már tudunk. Hogy a radioaktivitást talán jobb lett volna, ha fel sem fedezik, a kőolaj ilyen mérvű felhasználása mennyi háborúhoz vezet majd, és mennyire elszennyezi levegőnket, vizeinket. A vegyszerek, műanyagok hatásáról nem is beszélve.

Így nem tudtuk azt sem, hogy a flóra elszegényedése a fauna elszegényedésével jár együtt, a behurcolt fajok hazai fajokat szorítanak ki a velük szoros kapcsolatban élő más élőlényekkel együtt.

Nem tudtuk, milyen kárt okozunk azáltal, hogy csak gazdálkodói érdekek figyelembe vételével kezelt erdőkből kiszorultak az idős korhadó fák, eltűntek az elegyfajok, elszegényedtek vagy eltűntek a kísérő cserjék, lágyszárúak. A vegyes összetételű és korú erdőkből egy jól kezelhető, ám minden tekintetben szegényes erdőt-ültetvényt hoztunk létre.

Ezért lehet örülni a Pro Silva mozgalomnak, a természetes erdőket, ezek kezelését, visszaalakítását, a lapunkban is bemutatató írásoknak.

És nehéz megérteni a nosztalgiából vagy rövid távú gazdasági érdekekből a természetesség megkérdőjelezését, a természetszerű erdőkezelést csak érdekes kísérletként való kezelését.

El kell fogadni, hogy a kör lassan bezárul, ha meg akarunk maradni (értem ezt úgy is, ha a szakmánkban meg akarunk maradni), csak egyetlen út van: a természetes.

És ez a mostani erdők kezelőire és az új erdők telepítőire is vonatkozik!

Inczédy György

erdész